

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านนากลาง หมู่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นายโกสีย์ วงศ์งาม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสว่างเนิน จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชัชวพันธ์ จิตรวาสน์, 42 หน้า

การศึกษาระเมินผลกองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสว่างเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลบวก ผลลบ ของสาเหตุเงินกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายหรือปัญหา รวมทั้งความรู้และความเข้าใจของคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งการสร้างเครือข่ายองค์กร ในการเรียนรู้ และดำเนินการเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งผลประเมินโครงการพบว่า คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านนากลางแห่งนี้มีความรู้ ทักษะที่ดี และทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน อุปสรรคปัญหาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพที่เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน ส่งผลให้ฐานรากทางเศรษฐกิจของประเทศชาติมั่นคง และเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติต่อไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา. นายโกสีย์..... วงศ์งาม
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา. ชชชชช.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

(อาจารย์นิธิวัติ ทาเวียง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ ด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ

- อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบและให้การศึกษ

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านกลาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นายโกสิย์ วงศ์งาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

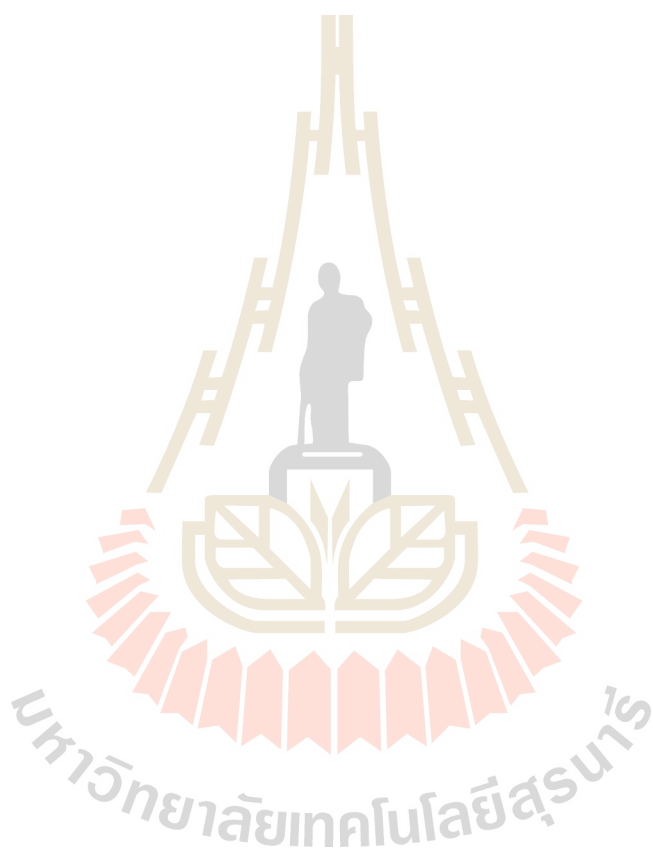
หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	3
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	3
2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	4
3. แนวคิดตามสังเกตุการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
4. แนวคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง...	8
5. ระเบียบหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	10
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบประเมินแบบชีพพ์โมเดล.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการโครงการ.....	13
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	13
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	14
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	16
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	25

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	29
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	29
2. ผลการประเมินโดยภาพรวม.....	36
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่.....	38
4. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	38
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	39
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	39
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	40
1. สรุป.....	40
2. การอภิปรายผล.....	41
3. ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม.....	43
ภาคผนวก.....	44

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. แผนภาพที่แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการชูปชีวิตธุรกิจไทย.....	30
2. ตารางผลการชำระเงิน.....	32
3. ตารางข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน.....	35

บทที่ 1

บทนำ

ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาล มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อให้ทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน สามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ จึงได้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่ได้เข้าไปทำงานในหมู่บ้านและเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อประเมินกองทุนหมู่บ้านและจะได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด และนำปัญหาที่ได้มาหาทางปรับปรุงแก้ไข และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากองทุนหมู่บ้าน จะสามารถช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ก็มีหลากหลายแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยจะสามารถเลือกใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ แต่กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิด ที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

ตอนที่ 4 วิธีการดำเนินการ

จากการที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ไปทำงานประจำอยู่ที่กองทุนหมู่บ้านนากลาง ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ก็เริ่มทำการศึกษาและทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยเริ่มต้นจาก

1. แนะนำตัวกับคนในหมู่บ้าน โดยเริ่มที่คนที่มีความสำคัญภายในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบริบทชุมชน 1-12 เป็นตัวแบบในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ก็ยังมี การสังเกตจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกองทุนหมู่บ้าน และการประชาสัมพันธ์ และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น ในการสัมภาษณ์โดยใช้แบบบริบทต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะเริ่มสัมภาษณ์จากผู้ที่มีความสำคัญในหมู่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็นเพศชาย - หญิง วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป
3. รวบรวม วิเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อการจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน

1. เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ทราบผลการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านในชุมชน ที่ได้เข้าไปทำงานว่าสามารถดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จหรือไม่
3. เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลแนวความคิด ทฤษฎีและมีเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเนื้อหาและวิชาการต่าง ๆ ในด้านการประเมินที่นำมาประเมินในครั้งนี้ มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในด้านวิชาการและด้านเนื้อหาสาระ ดังนี้

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ศ.พ.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน

3. ความพร้อมของระบบตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก

4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดสร้างขึ้นมาในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความสามารถในการจัด

จัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3. ให้ประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาตามระเบียบนี้

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งเพื่อการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน จึงได้จัดทำระเบียบกองทุนขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนทำความเข้าใจ โดยอาศัยอำนาจตามแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด คือ

หมวด 1 คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทม. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้คำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พื้น

จากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง

การพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในการประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมและในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับ

การวินิจฉัยชี้ขาดที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเป็นเสียงชี้ขาด คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการ และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนหมู่บ้านและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
4. กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ราชการไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรครวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของ คณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการและคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการและกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดการ นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุน ให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาและเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะ แก่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ระเบียบ
9. ดำเนินงานหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ตอนที่ 3 แบบคิดตาม สังกัดการณ กัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีการเรียกประชุมโดยผู้ใหญ่บ้าน เรียกประชุมตัวแทนแต่ละครัวเรือน เพื่อทำการเปิดเวทีชาวบ้าน ในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยมีการสนับสนุนจากอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำให้ความช่วยเหลือ

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน มีดังนี้

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- เพื่อส่งเสริมออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงิน สัจจะการเงิน รับฝากเพื่อให้

บริการเงินกู้แก่สมาชิก

คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านกลาง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่

จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

- เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการ ได้มีมติเห็นชอบ ให้เข้าเป็นสมาชิก
- อดทน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นที่สำคัญ
- มีเงินฝากเป็นสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ไม่เกินในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด

ของหุ้นที่มีอยู่ในกองทุน

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบกำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย
5. พิจารณาเงินกู้ตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

คณะกรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่ในกรณีมีกรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ นอกจากพ้นจากตำแหน่งหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง เกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
4. ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก
5. มีลักษณะต้องห้ามตามที่ระเบียบกองทุนแห่งชาติกำหนดไว้
6. คณะกรรมการให้ออกเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติ

ตอนที่ 4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการ สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.1 จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุน

1.2 ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน

1.3 เปิดบัญชีกับธนาคาร

2. การประเมินความพร้อมของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนร่วมกับสมาชิก ต้องมีการเตรียมความพร้อมตามแนวทางดังนี้

2.1 โดยร่วมมือและช่วยเหลือกันเองในหมู่บ้าน

2.2 ขอความช่วยเหลือจากกองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนชุมชนเมืองที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว

2.3 ขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ จังหวัด

2.4 การผสมผสานทั้ง 3 แนวทาง

2.5 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่บ้านหรือชุมชน

2.6 สนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและการจัดการและคณะกรรมการ

เมื่อกองทุนมีความพร้อม และคณะกรรมการกองทุนแจ้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เพื่อมาติดตามตรวจสอบ และรายงานคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะโอนเงินทุนเข้ากองทุน เมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนแห่งชาติอนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อม แล้วจะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ ให้ไปติดต่อบริษัทธนาคาร เพื่อนำหลักฐานการรับเงินที่ได้รับจัดสรร โดยมีเอกสาร ดังนี้

1. สมุดเงินฝากของกองทุน

2. มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้

มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคาร แล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ

กองทุน

- ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กฎระเบียบที่สำคัญของกองทุนหมู่บ้านนากลาง มีดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 1 หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
 - (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - (4) เพื่อพัฒนาจิตใจให้สมาชิกเป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
 4. เป็นคนรู้รักสามัคคี
 - (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนเก่งเรียนใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่
 4. เป็นคนเก่ง คนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
3. แหล่งที่มาของกองทุนประกอบด้วยและทรัพย์สินดังนี้
 - (1) เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - (2) เงินกู้ยืม
 - (3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
 - (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

- (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- (6) เงินค่าหุ้น
- (7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- (8) เงินที่อর্থพืษอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพัน

อื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้นำพักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนากลาง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้ที่มิมีสัญชาติต่าง มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5. อดทนเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

5. การสมัครเป็นสมาชิก

(1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

(2) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นสมาชิก

โดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

(1) ตาย

(2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

(3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

(4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วม

ประชุม

(5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความ

ช่วยเหลือ ร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าด้วยประการใด

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชน ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการบริหารกองทุน โดยระเบียบกองทุน จะมีวิธีการ พิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ ซึ่งจะยึดตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนหนึ่งหมื่นบาท หากเกินต้องได้รับการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งไม่เกินห้าหมื่นบาท

2. คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ยืมให้ผู้ขอกู้ ให้ธนาคารทราบ

3. คณะกรรมการแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คนเป็นผู้แทนกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ และให้ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบที่ประชุมสมาชิกและปิดประกาศเปิดเผย

6. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้ และการชำระเงินคืนทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย โดยให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

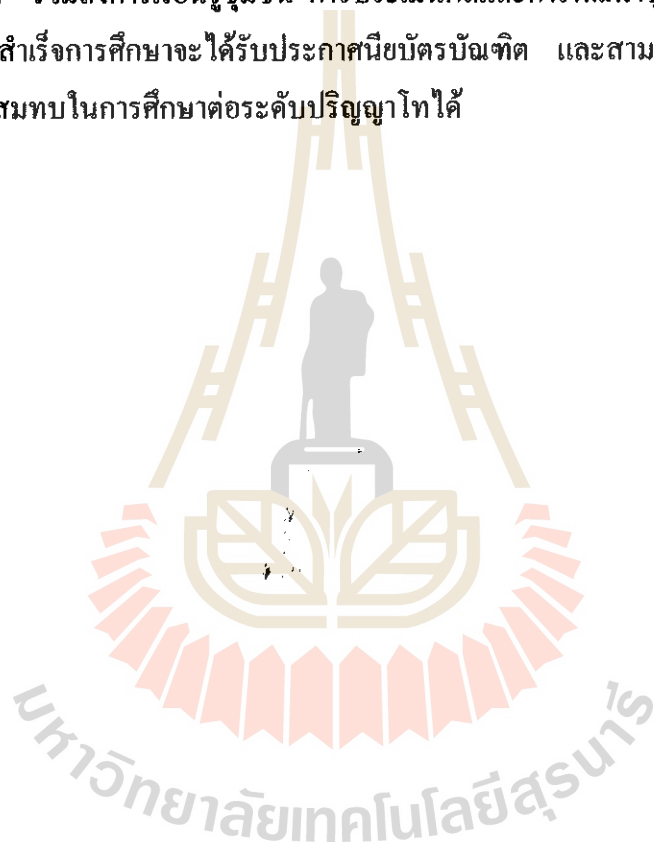
เกณฑ์พิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านนากลาง จะให้เงินกู้กับสมาชิก โดยสมาชิกสามารถยื่นขอกู้ไปใช้กับกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงาน
3. การสร้างหรือเพิ่มรายได้

วงเงินที่ได้กู้ยืมนี้ไม่เกิน 10,000 บาท ในกรณีที่สมาชิกขอกู้เกินหนึ่งหมื่นบาท จะต้องเรียกสมาชิกประชุมอนุมัติ สมาชิกต้องดำเนินงานขอกู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์และทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการ โดยมีหลักค้ำประกันเงินกู้ ผู้กู้ต้องชำระเงินคืนภายใน 1 ปี โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมิน แบบชีพโฟมเดล

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการพัฒนาต่อเนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความสำเร็จ ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน โดยจัดสรรเงินทุนประมาณ 476 ล้านบาท ให้แก่

บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยมีบัณฑิตว่างงานทั้งหมดจำนวน 74,881 คน โดยหลักสูตรนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลัก ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงจัดทำหลักสูตรโดยจะเน้นเนื้อหาหลักสูตรทางด้านการบริหารจัดการ การเงินและการบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ ออกแบบผลิตภัณฑ์และตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือ โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาสำคัญของบทนี้ ผู้ทำวิจัยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบรายงานการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพของรายวิชาสารนิพนธ์ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและประเมินโครงการ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกรณีในพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติงานจริง เป็นการศึกษาวิจัยที่มีรูปแบบที่เน้นการค้นหารายละเอียดในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในเชิงลึก โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจได้มาจากการสังเกตหรือศึกษากับหน่วยศึกษาเพียงบางหน่วย ข้อเสนอหรือข้อค้นพบไม่เน้นการนำไปใช้อย่างกว้างขวางทั่วไป แต่เป็นการศึกษาในเชิงลึกของเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสำคัญ หน่วยในการวิเคราะห์ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับการจัดการและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการประเมิน กรอบความคิด ทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนากลางครั้งนี้ ผู้วิจัยเรียกใช้ต้นแบบทางวิจัยความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า ชิพพีโมเดล (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในชุดสารนิพนธ์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้ C (Context) หมายถึงบริบททางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของหมู่บ้านนากลาง I (Input) หมายถึง ปัจจัยที่นำเข้าหน่วยระบบ เช่น นโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการกองทุน P (Process) หมายถึง กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การทำบัญชี P (Product) หมายถึง ผลผลิตของหน่วยระบบ ประกอบด้วยจำนวนผู้ที่ได้กู้เงินและกู้ได้จำนวนเท่าไร

CIPP Model ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย คือ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A หมายถึง หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านนากลาง ในระบบองค์กรรวม หน่วยระบบ A มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้า เช่น นโยบายของรัฐบาลและเงิน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้าน P (Process) กระบวนการ คือ การจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การรับสมัครสมาชิก O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ จำนวนสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จากกองทุน โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านนากลาง ในระบบองค์กรรวม หน่วยระบบ B มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้าคือ เงินที่กู้มาจากกองทุน P (Process) กระบวนการคือ นำเงินที่ได้มาทำกิจการตามวัตถุประสงค์ O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ รายได้จากการทำกิจการ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ

ระบบ B และอาจจะช่วยลดลดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

ขอบเขตของการวิจัย เฉพาะกรณีศึกษาหมู่บ้านนากลาง ในระหว่างที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 การเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ การกำหนดพื้นที่ที่กรณีศึกษานั้น ได้แก่ หมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเหตุผลที่กำหนดหมู่บ้านนากลาง เนื่องจากเป็นบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้าน จึงได้เลือกบ้านนากลางในการทำวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรในหมู่บ้านนากลาง ประชากรที่ผู้ทำวิจัยได้เลือกในการศึกษามา 3 กลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

กลุ่ม A หมายถึง ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านนากลาง

กลุ่ม B หมายถึง สมาชิกผู้กู้แต่ละราย

กลุ่ม C หมายถึง บริบทชุมชน

ภาพรวมของกองทุนบ้านนากลาง ประชากรของหน่วยระบบนี้ได้แก่

- คณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 12 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีตำแหน่งดังต่อไปนี้

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายถิ่น เต็มสูงเนิน	ประธาน	เป็นผู้ใหญ่บ้าน 5 ปี
2. นายสายัญ ชศสูงเนิน	รองประธาน	เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 5 ปี
3. นางเบ็ญจรัส แคบสูงเนิน	เหรัญญิก	เคยทำงานด้านบัญชี
4. นายสัมฤทธิ์ แก่ตันเทียะ	ผู้ช่วยเหรัญญิก	เคยทำงานด้านบัญชี
5. นายสำอาง รวมสูงเนิน	ผู้ช่วยเหรัญญิก	เคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
6. นายวุฒิพงษ์ โคสูงเนิน	ผู้ช่วยเหรัญญิก	เคยเป็นผู้ช่วยเลขา
7. นางบุญเทียม บทสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์	
8. นายประภาส โงกสูงเนิน	เลขานุการ	
9. นายประสาท นกเล็ก	ผู้ช่วยกรรมการพิจารณาเงินกู้	
10. นางคาราพร เต็มสูงเนิน	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์	
11. นายคุณากรณ์ กกสูงเนิน	เร่งรัดเงินกู้	
12. นางขันคำ ริสูงเนิน	เร่งรัดเงินกู้	

- สมาชิกส่วนที่ได้กู้เงิน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ณ เวลาที่ทำการศึกษายู่ โดยมีสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 100 ราย โดยสมาชิกผู้กู้เงินไปทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ด้านการเกษตร จำนวน 84 ราย เป็นเงิน 830,000 บาท
2. ด้านค้าขาย จำนวน 15 ราย เป็นเงิน 150,000 บาท
3. ด้านการบริการ จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 10,000 บาท

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ได้แก่

1. ผู้นำชุมชน การเข้าหมู่บ้านเพื่อศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บุคคลแรกที่เข้าไปหา คือ ผู้นำทางการของชุมชน เช่น ฝ่ายต่าง ๆ ของประชาชนชมรมต่าง ๆ อดีตผู้ใหญ่บ้าน อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ความรับผิดชอบของท่าน นับว่าเป็นช่องทางในการเข้าหาชุมชนที่ได้ผลทางหนึ่ง

ข้อมูลในพื้นที่ความรับผิดชอบของท่าน นับว่าเป็นช่องทางการเข้าหาชุมชนที่ได้ผลทางหนึ่ง ผู้ทำการวิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ขอความรู้ และคำแนะนำจากผู้นำของชุมชน

2. ประธานกรรมการและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านนากลาง กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านใกล้เคียง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มนี้ เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ทำวิจัยได้ทราบข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

3. ประชากรภายในหมู่บ้านนากลาง ที่มีความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน จากมิติที่แตกต่างกัน คนชรา ประชาชน ชาวบ้าน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านนากลางทั้งหมด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยจะใช้เกณฑ์การสุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน.

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้แบ่งตัวแปรที่กำหนดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านนากลาง สมาชิกผู้กู้แต่ละรายเป็นหลักสำคัญ โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัดของบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.1 บริบทระดับประเทศ ได้แก่ สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ตัวชี้วัดระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม (SMES)

3. ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า

ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่า

และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ดินทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสินการตลาดสำหรับผลไม้ และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.3 ลักษณะบางประการ ที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.2 ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านนากลาง โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วยหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบไปด้วย

3.2.1 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- นโยบายของรัฐบาล, ระเบียบแนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง
- การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ, ระดับจังหวัด, ระดับอำเภอ)
- คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- เงิน 1 ล้านบาท
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- ผู้สมัครขอกู้, ทุนสะสมของหมู่บ้าน

- ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - การจัดทำระเบียบกองทุน
 - การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียน
 - ระบบบัญชีกองทุน
 - กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
 - การรับสมัครสมาชิก
 - การหมดสภาพจากสมาชิก
 - การทำทะเบียนสมาชิก
 - กิจกรรมเกี่ยวกับกู้เงินของกองทุน
 - การคัดเลือกผู้กู้
 - การโอนเงินให้ผู้กู้
 - การรับชำระหนี้
 - การส่งเสริมการใช้เงินกู้
 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - การช่วยหาตลาด
 - การตรวจสอบการใช้เงิน
 - การจัดผลประโยชน์
- ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - จำนวนสมาชิกกองทุน
 - จำนวนผู้ได้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
 - จำนวนผู้ชำระเงินตามกำหนด
 - ยอดเงินผู้ชำระคืนตามกำหนด
 - การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
 - ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
 - ความเข้มแข็งของชุมชน
 - กองทุนสะสม
 - ชื่อเสียงของชุมชน

3.3 สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ตัวชี้วัดของหน่วยระบบนี้ คือ หน่วยระบบการดำเนินงาน
 กิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย

- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- สถานที่ในการประกอบอาชีพ
- วัสดุอุปกรณ์ + วัตถุดิบ
- เทคนิควิธีทำงาน
- กำลังทำงาน
- ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - การทำกิจการดูวิธี
 - การหาตลาดที่ดี
 - การหาวัตถุดิบที่ดี
 - การทำบัญชี
 - การวิเคราะห์ประเมิน
- ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - อาชีพ (หลักและรอง)
 - สมาชิกในครอบครัว
 - สภาพความเป็นอยู่
 - รายได้ของครอบครัว
 - หนี้สินของครอบครัว

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วยตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร

ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ ในการทำวิจัยได้กล่าวไว้ในหัวข้อวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนากลางบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด อันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

1. มีกองทุนหมู่บ้าน	ลักษณะค่าของตัวแปร
- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน
- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท
- รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	- สมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน มาให้ความรู้สมาชิกทุกคน
3. ทักษะคนที่มีความต้องการกองทุนหมู่บ้าน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน
- มีกองทุนหมู่บ้าน สามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างงาน
- มีการสร้างรายได้
- มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนเงินออมและเงินทุน
- ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	ลักษณะค่าของตัวแปร
- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน
- จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
- มีการคัดเลือก คณะกรรมการตามระเบียบกองทุน |
|---------------------------|--|

2. ระเบียบการบริหารกองทุน	- มีระเบียบการบริหารกองทุน
- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	- มีระเบียบการกู้เงินของกองทุน
- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
- จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
- มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร

1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีการปฏิบัติในเรื่อง

3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง

4. มีการปฏิบัติในเรื่อง

5. มีความเข้าใจเรื่อง

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง

- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีการนำหลักการปฏิบัติภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน
 - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานของผู้กู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้หมายถึง ศักยภาพ และแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้าย หรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีมาในอนาคต

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจ หลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุน ว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืน จะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า สภาพของดิน สภาพของหนองน้ำ - จำนวนของประชากร อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน ไฟฟ้า ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	

- 2.1 ทุนด้านการเงิน - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
- จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
- 2.2 ทุนด้านทรัพยากรทาง
กายภาพ - จำนวนและลักษณะประชากร
- การประกอบอาชีพและสภาพของที่ดิน
- 2.3 ทุนทางวัฒนธรรม
ประเพณี - จำนวนวัด / มัสยิด / โบสถ์
- การใช้ภาษาพื้นบ้าน
- มีโบราณสถาน - โบราณวัตถุ
- อื่น ๆ ในรายงาน บร. 1 (ข้อ 5)
- อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5.7)
- 2.4 ทุนทางปัญญา - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้
- 3.1 การเกษตร
- 3.2 ค้าขาย
- 3.3 การบริการในชุมชน - ในแบบ บร.4 ข้อ 5
- 3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
- 3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

วัตถุประสงค์ประการที่ 2

การทราบว่ามิ้งจี้ด้านบวกและด้านลบ ที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
มีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. กองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3

การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเสริมกัน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4

การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะค่าบนตัวแปรใน บร.2
1. มีความสามัคคี	
2. มีความซื่อสัตย์	
3. ยกย่องคนทำดี	
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
6. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	

6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษาวิจัยขอ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนให้กู้ยืมอย่างถาวร - ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี - มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ - มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นกลาง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการทำวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แผนที่ตั้งตำบล แผนที่หมู่บ้าน ระบบเครือข่าย การสังเกต แบบรายงานต่าง ๆ ได้แก่

- แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน)
- แบบรายงาน บร. 8 (แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
- แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนของชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

แบบรายงาน บร. 12 (การศึกษาวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ สำหรับวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำวิจัยนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี อันได้แก่

- การสัมภาษณ์ประกอบ แบบ บร.ต่าง ๆ
- การประชุมเวทีชาวบ้าน
- การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
- ใช้ข้อมูลมือสองได้แก่ กชช.2ค. จปฐ.
- เก็บข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป โดยได้กำหนดประเด็นหลักไว้ คือสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไป สภาพความเป็นอยู่สาธารณูปโภค
2. สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ความสามัคคีในชุมชน

2.2 จิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหาร

2.3 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงนโยบาย วิธีการบริหารจัดการกองทุน

2.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วม

รับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

2.5 กำหนดวิธีแก้ปัญหาเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้น

3. ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณา

ศักยภาพของชุมชน

3.1 โครงสร้างขององค์กรบริหารและจัดการในชุมชน

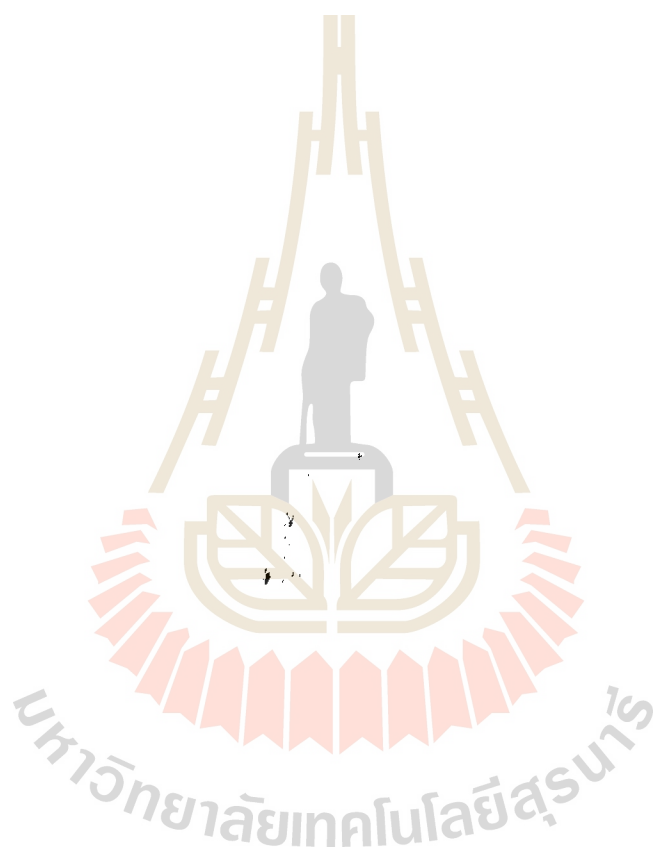
- 3.2 ความสนับสนุนเกื้อกูลกันภายในชุมชน
- 3.3 ความรับผิดชอบของสมาชิกในชุมชน
- 3.4 การศึกษา การเรียนรู้ การหาโอกาสเพิ่มเติมของสมาชิกในชุมชน
- 3.5 โครงสร้างพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของสมาชิกในชุมชน
- 3.6 วัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นอยู่จากภายนอกชุมชน
- 3.7 ความเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชน
- 3.8 ความหลากหลายของอาชีพและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน

ลักษณะธรรมชาติของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ คุณลักษณะของข้อมูลดังกล่าว เป็นผลมาจากการจัดบันทึกและรวบรวมผลการศึกษากาศนาม ด้วยวิธีการศึกษาแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เต็มไปด้วยรายละเอียดของคำพูด พฤติกรรม ความคิดเห็นจำเป็นต้องใช้วิธีการที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อค้นหาความหมาย ค้นหาคำอธิบายและสร้างข้อสรุปรวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้ากับสถานการณ์บริบทแวดล้อม และความเป็นจริงของบ้านนากลาง

ในปัจจุบัน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษากาศนาม ที่ได้รวบรวมข้อมูลเกือบทั้งหมดของหมู่บ้าน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงข้อเขียนประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในขณะนี้ ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังที่กล่าวมาก็จะได้รับการวิเคราะห์และความหมายของข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

การตรวจสอบข้อมูลจากบันทึกสนาม ข้อมูลสนามไม่ว่าจะมาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ จะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดก่อน การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอาจอยู่ในรูปของสิ่งที่ตีพิมพ์ที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน รายงานการวิจัย บันทึกการประชุม การใช้ประโยชน์จากเอกสารเหล่านี้ จึงต้องใช้เวลาทั้งในการรวบรวม การจัดหมวดหมู่ และการดึงเอาใจความสำคัญหรือประเด็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การจัดระบบข้อมูล โดยการแยกข้อมูลออกเป็นหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ การใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีทางมานุษยวิทยา ในการอธิบายและตีความหมายการจัดระบบ การอธิบายความหมาย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบข้อมูลกาศนามและข้อมูลเอกสารเข้าด้วยกันนั้นจะทำให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้อย่างไรจากแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เช่น

แผนที่ แผนที่ ฯลฯ นับว่าเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง
แผนที่แสดงที่ตั้งทางกายภาพภูมิศาสตร์ อาณาเขตติดต่อ ฯลฯ ย่อมช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและ
เข้าใจในสิ่งที่บรรยายไปได้ชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการติดตามกาประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประชากรในประเทศไทย โดยพื้นฐานจะมีอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตที่ได้มาก็จะนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันภายในกลุ่ม ต่อมาเมื่อมีการขยายตลาดออกไปก็มีพ่อค้าคนกลางเข้ามาซื้อผลผลิตออกไปขายตามที่ต่าง ๆ ซึ่งเกษตรกรในสมัยนั้นยังไม่รู้เรื่องการตลาดและไม่มีพาหนะที่สะดวกสบาย จึงต้องยอมขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำ เป็นเหตุให้เกษตรกรไทยมีรายได้น้อยลง และด้วยเหตุนี้จึงดูเหมือนว่าความยากจนจะอยู่กับเกษตรกรไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES)

วิกฤตการณ์ทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำตั้งแต่ปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จึงได้ทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 2,000 ล้านบาท โดยการร่วมมือกับ 8 สถาบันได้แก่

1. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
2. สถาบันไทย-เยอรมัน
3. สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
4. สถาบันยานยนต์
5. สถาบันไฟฟ้า
6. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม
7. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
8. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

ร่วมกันจัดโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Invigorating Thai Business : ITB) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ และดำเนินงานพลิกฟื้นธุรกิจให้สามารถดำเนินกิจการและรักษาสภาพการจ้างงานไว้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการยกระดับขีดความสามารถของกิจการให้พร้อมแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลกและในระดับสากล (รายงานพิเศษอัดฉีด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่านโครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย, 2545)การดำเนินงานภายใต้โครงการชุบ

ชีวิตธุรกิจไทย จะมีระยะเวลาเพียง 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2545 ซึ่งธุรกิจจะได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ช่วยชี้แนะและดูแลปรับปรุงแก้ไขกิจการ ทั้งด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการหรือการเงิน

แผนภาพที่ แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการหุบชีวิตธุรกิจไทย

ที่มา : รายงานพิเศษเรื่องอัตรัดคิด SMEs หัวงพื้นเศรษฐกิจผ่านโครงการหุบชีวิตธุรกิจไทย วารสารข่าวการเงินธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 237 มกราคม 2545

จากโครงการดังกล่าว ผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์ คือ

1. ทราบข้อมูลสถานะอุตสาหกรรมและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
2. ทราบสถานะปัจจุบันและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงงาน
3. ทราบปัญหาในเชิงลึกและข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข

4. สามารถกำหนดเป้าหมายการบริการปรึกษาแนะนำ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศพ่อค้าที่จะชะลอตัว ทำให้การส่งออกสินค้าลดลง ดังตารางที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงดุลการชำระเงินของประเทศ ด้านมูลค่าการนำเข้าลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออก ดุลการค้าเกิน 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเมื่อรวมกับดุลบริการและบริจาค ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมเมื่อ วันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งยังคงเกินดุล 256 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากนัก ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 531 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชนโดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระคืนเงินกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย ชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำเข้าเงินกู้ในจำนวนใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออก จึงทำให้เงินทุนไหลออกสุทธิลดลงมาก ดุลการชำระเงินเกินดุล 488 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2544 อยู่ ณ ระดับ 33.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่าการนำเข้าประมาณ 6.4 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 ดุลการค้าเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงมากจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุลถึง 4.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดุลบริการและบริจาคมเกินดุล 2.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงเล็กน้อยจากระยะเดียวกันปีก่อนที่เกินดุล 3.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุล 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดุลการชำระเงินเกินดุล 411 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เดือนพฤศจิกายน 2544 ดุลการชำระเงินเกินดุล 658 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 33.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่าการนำเข้า 6.5 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธันวาคม 2544 ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544)

ตารางที่ 1 คุณภาพชำระหนี้

(หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ)

	2544		ม.ค. – ต.ค.	
	ก.ย. ^{1/}	ต.ค. ^{1/}	2543	2544 ^{1/}
สินค้าออก เอฟ.โอ.บี	5,257	5,285	56,139	52,949
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน(%)	-11.5	-14.3	20.9	-5.7
สินค้าเข้า ซี.ไอ.เอฟ.	4,976	5,010	51,502	51,197
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน(%)	-6.8	-15.1	34.7	-0.6
ดุลการค้า	281	275	4,637	1,752
ดุลการบริการ	37	256	3,036	2,870
ดุลบัญชีเดินสะพัด	318	531	7,673	4,622
เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิ				
เอกชน	-227	-674	-8,123	-2,534
- ธนาคาร	546	-414	-5,305	-2,543
- ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	-773	-260	-2,818	9
ทางการ	-361	-1	-206	-506
ธนาคารแห่งประเทศไทย	-352	325	27	-191
ตลาดเคลื่อนสุทธิ	386	307	-1,115	-252
ดุลการชำระเงิน ^{2/}	-236	488	-1,744	411

หมายเหตุ : 1/ข้อมูลเบื้องต้น 2/ข้อมูลจริง

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธันวาคม เล่มที่ 12 ปีที่ 41 ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544

สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตริเศษ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้ให้สัมภาษณ์ในนิตยสาร การตลาด การไฟฟ้า เครื่องกล อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม ปีที่ 11 ฉบับที่ 123,2543 ได้เผยถึงสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยในปี 2542 ดีกว่า 2541 มีปริมาณสารพิษน้อยกว่าผลจากการตรวจวัดคุณภาพอากาศตั้งแต่เดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2542 พบว่าฝุ่นละอองยังคงเป็นปัญหาสำคัญแต่ระดับความรุนแรงได้น้อยลง ส่วนก๊าซโอโซนมีค่าเกิน

มาตรฐานเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอากาศในกรุงเทพมหานคร นิตยสารเอเชียวิค ได้เลื่อนอันดับให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อันดับที่ 13 คาดว่าในสหัสวรรษหน้าแนวโน้มความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศจะลดน้อยลงอีก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่อง ในการควบคุมการระบายสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เช่น ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่าง ๆ ประกอบกับเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว มีส่วนทำให้กิจกรรมจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญของสารมลพิษทางอากาศ เช่น การจราจร การก่อสร้างรวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่าง ๆ ยังคงมีการชลดตัว

1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม จากธนาคารแห่งประเทศไทย ชี้ให้เห็นถึงภาวะการจ้างงานในเดือนพฤศจิกายน 2544 ซึ่งมีจำนวนผู้ประกันตนสูงกว่าระยะเดียวกันกับปีก่อน 40,404 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่าจำนวนผู้ประกันตนลดลง 54,896 คน หรือลดลงร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดยอดผู้ประกันตนกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่หมดระยะเวลาผ่อนผันและไม่มีใบอนุญาตทำงานออกจากระบบ ประกอบกับมีการปรับลดลงของจำนวนผู้ประกันตนหลังจากที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุก 3 เดือนสุดท้ายของปี แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น ความเดือดร้อนในเรื่องการเงินก็จะน้อยลง ประชาชนมีเงินที่สามารถใช้ชำระหนี้เงินกู้ได้

1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ในปัจจุบัน ประชากรในชนบทเริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อการทำงาน สร้างรายได้มากขึ้น โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านคิดและประดิษฐ์ผลงานขึ้นมา และมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปช่วยให้ความรู้ในด้านการตลาดมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาพของความอ่อนแอ หรือการถูกเอาเปรียบจึงลดน้อยลง

1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากการร่วมกันรณรงค์ซื้อสินค้าไทยใช้ของไทย ที่มีการปลุกจิตสำนึกคนไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันสินค้าไทยเป็นที่ต้องการทั้งชาวไทยเองและชาวต่างประเทศ เช่น สินค้าสิ่งทอ เครื่องหนัง อาหารไทย เป็นต้น ตลอดจนรายงานการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ลดลง แสดงให้เห็นว่าคนไทยเริ่มที่จะนิยมสินค้าที่ทำจากฝีมือคนไทยด้วยตนเอง

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

หมู่บ้านกลาง ตำบลนากลาง ตั้งมานานกว่าปีมาแล้วโดยมีนายโมเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นคนแรก ในขณะนั้นเรียกว่าบ้านนาน้อย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านนากลาง เพราะที่บ้านนาน้อยตั้งอยู่กลางบ้านอื่นเมื่อทางการเปลี่ยนชื่อและได้แต่งตั้งขุนวรการ เป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ต่อมา

เปลี่ยนเป็นกำนัน และมีการปกครองจนถึงปัจจุบัน ภาษาที่ใช้ได้แก่ ภาษาอีสาน โคราช ภาษากลาง นับถือศาสนาพุทธ

หมู่บ้านนากลาง เริ่มก่อตั้งมาเมื่อปี พ.ศ.2364 เมื่อประมาณ 280 ปีมาแล้วหมู่บ้านนากลาง ก่อกำเนิดมานาน มีหมู่บ้านที่อยู่รอบ ๆ เข้ามาทำไร่ทำนา ขยายบริเวณจนสามารถติดต่อกับบ้านอื่นใกล้เคียง มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช สัตว์เลี้ยง เพื่อนำไปเลี้ยงในหมู่บ้านตนเอง และไปมาหาสู่กัน ได้แก่ บ้านกุคจิก บ้านหนองบอน บ้านห้วยตะคร้อ ฯลฯ และมีการสร้างครอบครัวเกิดขึ้น มีลูกหลานและสร้างบ้านเรือนเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนหลายครอบครัว หมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ คือ

- ทิศเหนือติดกับบ้านนา หมู่ที่ 1 ตำบลนากลาง
- ทิศตะวันออกติดกับบ้านห้วยตะคร้อ หมู่ที่ 3 ตำบลนากลาง
- ทิศใต้ติดกับบ้านนาใหญ่ หมู่ที่ 2 ตำบลนากลาง
- ทิศตะวันตกติดกับบ้านหนองบอน ตำบลนากลาง

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านนากลาง จากอดีตเป็นที่สูงพื้นที่เป็นทุ่งหญ้า และมีป่าล้อมรอบบ้าน ในปัจจุบันไม่มีป่าเพราะชาวบ้านที่อาศัยอยู่ได้แปรสภาพป่าเป็นเรือกสวนไร่นาหมดแล้ว ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีถนนคอนกรีตเข้าหมู่บ้าน มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ ประชาชนได้บริโภคน้ำสะอาดทุกหลังคาเรือน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร เช่น ปลูกข้าวโพดหวาน, ปลูกถั่ว ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เป็นต้น ทำให้รายได้ส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี บางปีราคาผลผลิตดีก็มีรายได้ดี แต่บางปีที่เศรษฐกิจตกต่ำราคาก็จะลดลงตามภาวะเศรษฐกิจไปด้วย ในหมู่บ้านมีร้านค้าประมาณ 5 - 7 ร้าน สินค้าที่ขายเป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่ต้องไปซื้อหาสินค้าไกล ๆ รายได้ก็จะใช้ในหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านนากลางมีวัดตั้งอยู่ในหมู่บ้าน มีพระสงฆ์ 6 รูป เณร 4 รูป เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านในละแวกนั้น มีประเพณี และพิธีทางศาสนาที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ดังนี้

- เดือนมกราคม ทำบุญประเพณี ตักบาตรวันขึ้นปีใหม่
- เดือนกุมภาพันธ์ ทำบุญประเพณี เทศน์มหาชาติ
- เดือนเมษายน ทำบุญประเพณี สรงน้ำพระวันสงกรานต์
- เดือนกรกฎาคม ทำบุญประเพณี วันเข้าพรรษา

- เดือนตุลาคม ทำบุญประเพณี วันออกพรรษา

โรงเรียนและการศึกษา

หมู่บ้านนากลาง มีโรงเรียน จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษา คนรุ่นก่อนส่วนมากจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีบางส่วนที่ไปศึกษาต่อที่อื่นจนจบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นถึงขั้นระดับปริญญา

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ในด้านต่าง ๆ ซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังมีข้อมูลในด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งแสดงอยู่ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะประชากร	จำนวน
1. จำนวนประชากรแยกเป็น	
- ชาย (คน)	721
- หญิง (คน)	719
2. จำนวนครัวเรือน	329
3. ช่วงอายุ (คน)	
- 1 วัน – 6 ปี เต็ม	115
- 6 ปี 1 วัน – 14 ปี เต็ม	138
- 14 ปี 1 วัน – 18 ปี เต็ม	98
- 18 ปี 1 วัน – 50 ปี เต็ม	541
- 50 ปี 1 วันขึ้นไป	145
4. ในหมู่บ้านมีคนพิการ (คน)	12
5. อาชีพ (ครอบครัว)	
- ทำนา	340
- ค้าขาย	15
- ทำสวน	60

ลักษณะประชากร	จำนวน
ประมง	5
- รับจ้าง	25
- ปลุกพืช-เลี้ยงสัตว์	11
- รับราชการ	5
6. การศึกษา	
- ระดับประถมศึกษา	18
- ระดับมัธยมศึกษา	6
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	12

ที่มา : ข้อมูล จ.ป.ฐ. หมู่บ้านนากลาง ประจำปี 2544

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
แห่งชาติ

จุดเด่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและบุคคลทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจในการให้ความเห็นชอบระเบียบ หลักการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จุดด้อย สมาชิกบางคน ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงินกองทุนและกฎระเบียบของกองทุน

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

จุดเด่น เป็นเงินกองทุนที่เข้ามาช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ทำให้ครอบครัวมีรายได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น

จุดด้อย สมาชิกกองทุนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น และไม่สามารถนำเงินไปชำระตามกำหนด เนื่องจากไม่ได้นำเงินที่กู้มาไปลงทุนตามวัตถุประสงค์

3) คณะกรรมการหมู่บ้านกลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีการประชุมในหมู่บ้าน โดยให้แต่ละครัวเรือนส่งตัวแทนมาเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบ และร่วมกันเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา ดำเนินการโดยประชาชนร่วมกันเสนอชื่อและออกเสียงหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง จนได้คณะกรรมการทั้งหมด 12 คน และคัดเลือกว่าใครควรดำรงตำแหน่งอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด โดยคณะกรรมการที่เลือกขึ้นมาจะต้องมีทั้งหญิงและชายในจำนวนที่เท่า ๆ กัน จากนั้นคณะกรรมการจึงร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ ขึ้นมา และนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทให้แก่หมู่บ้าน

4) อื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A เช่น การยื่นเรื่องขอกู้เงินของสมาชิก เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้ประชาชนหันมาสนใจ และทำความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ที่ดีของคณะกรรมการกองทุน ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันของประชาชน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

จุดเด่น การยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เป็นการสร้างวินัยทางการเงิน ด้วยการให้สมาชิกเคารพระเบียบกองทุนที่ร่วมกันสร้างขึ้น

จุดด้อย ชาวบ้านยังขาดความตั้งใจในการประกอบอาชีพ ไม่มีความตั้งใจจริงในการใช้เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการกู้เงิน ทำให้มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

จุดเด่น การจัดทำบัญชีกองทุน มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย บัญชีเงินฝาก บัญชีลูกหนี้ที่กู้เงินกองทุน และมีการสรุปทุกเดือน ทำให้เกิดการโปร่งใสของกองทุน

จุดด้อย ระบบการบัญชียังไม่ถูกต้องตามแบบ เพราะผู้จัดทำบัญชี ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการเงินการบัญชี

3) อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า เมื่ออนุมัติเงินกู้ให้ผู้กู้แล้ว ไม่มีการติดตามว่าผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ในโครงการ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจในเรื่องระเบียบกองทุนมากขึ้น หลังจากที่เห็นแล้วว่าสมาชิกที่สามารถกู้เงินได้หลายท่านจึงได้มีการยื่นเรื่องขอกู้เงินกันมากขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรงพบว่า สมาชิกกองทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการกู้ยืมเงิน กองทุนหมู่บ้านไปสร้างงานหรือเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ เช่น เป็นทุนในการซื้อ เครื่องมือ เครื่องจักรในการประกอบอาชีพ การลงทุนซื้อเปิด, ไร่ มาเลี้ยงเพื่อสร้างอาชีพ หรือ การนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้าเพื่อการค้าขาย

3) ผลกระทบโดยอ้อมพบว่า ชุมชนมีความสามัคคี มีความเข้มแข็งมากขึ้น มีเวลาว่างในการอยู่กับครอบครัวมากขึ้น สมาชิกมีรายได้เพิ่ม ก็มีการต่อเติมหรือสร้างบ้าน พัฒนา ที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น ตลอดจนมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แม้จะยังไม่มากนักก็ตาม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท

จุดเด่น สมาชิกได้รับเงินกู้แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และประสบผลสำเร็จก่อให้เกิดการกินดีอยู่ดี ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

จุดด้อย เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้ไม่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ ทำให้การลงทุนของสมาชิกบางรายไม่ประสบผลสำเร็จ และไม่สามารถส่งชำระเงินคืนได้เมื่อครบกำหนด

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินกู้ที่ได้จากการกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท

จุดเด่น เกี่ยวกับเงินกู้ที่ได้จากกองทุน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้

จุดด้อย เกี่ยวกับเงินกู้ที่ได้จากเงินกองทุน สมาชิกไม่ได้นำเงินกู้ไปใช้ตาม จุดประสงค์ที่ขอกู้ไว้ จึงทำให้ไม่เกิดรายได้ในบางครอบครัว และไม่สามารถในการชำระหนี้คืนได้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ผลโดยตรง มีการทำการเกษตร ปลูกข้าวโพด ที่ได้มาจากการทำการเกษตร หลายอย่าง จึงมีรายได้หมุนเวียนในครอบครัว

ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้บางครั้งเกิดปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตไม่ได้คุณภาพ เมื่อนำไปขายราคาตก จึงเป็นปัญหาในการกู้ยืมเงินที่จะนำมาใช้คืน

ผลกระทบทางอ้อม ผู้กู้มีการพึ่งตนเองได้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านนากลาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ปลูกข้าวโพดหวาน ซึ่งมีการประกอบอาชีพเช่นนี้เป็นเวลานาน จนมีความชำนาญ ในปัจจุบันก็ยังคงประกอบอาชีพดังกล่าว โดยไม่มีการคิดค้นอาชีพหรือวิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ

4. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกรในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 อาชีพปลูกข้าวโพดหวานปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุนที่กู้ยืมมาจากกองทุนหมู่บ้าน กระบวนการที่ดี ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5.1 ผลที่เกิดจากความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้าน พบว่าหลังจากมีเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามา สมาชิกเริ่มมีการตื่นตัว มีการสอบถามการดำเนินงานของคณะกรรมการ ระเบียบกองทุน การกู้ยืม สมาชิกมาเข้าร่วมประชุมมากขึ้น

5.2 ผลที่เกิดจากการสร้างรายได้ พบว่า สมาชิกกองทุนมีการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.3 ผลที่เกิดจากความรักใคร่ปรองดองกัน พบว่า สมาชิกมีเวลาว่างที่จะอยู่กับครอบครัวมากขึ้น มีการดูแลเอาใจใส่กันมากขึ้น

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

6.1.1 การเกิดกองทุนพบว่าคณะกรรมการและสมาชิกให้ความสนใจ ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาจนสำเร็จ

6.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า มีการดำเนินงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ คณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำที่ชัดเจน

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อย หันมาศึกษาผู้ใหญ่ หรือผู้ที่ว่างงานก็มีการเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อการประกอบอาชีพกันมากขึ้น

6.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการตั้งร้านค้าภายในหมู่บ้าน ซึ่งทำให้สมาชิกในชุมชนไม่ต้องเดินทางไกล เพื่อไปซื้อสินค้าจากในตัวเมือง ช่วยให้ลดรายจ่ายในด้านการเดินทางได้ส่วนหนึ่ง

6.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง อยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านจากหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) สำนักงานเร่งรัดและพัฒนาชนบท (ร.พ.ช) แต่เมื่อมีการสร้างรายได้เพิ่มจากการกู้ยืมเงินกองทุน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มความเข้มแข็งในด้านการเงินมากขึ้นด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากองทุนหมู่บ้านจะสามารถช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านนากลาง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. วิธีดำเนินการ

จากการที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ไปทำงานประจำอยู่ที่กองทุนหมู่บ้านนากลาง หมู่ที่ 5 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยก็เริ่มทำการศึกษาและทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบบริบทชุมชน 1 - 12
3. กำหนดวิธีการในการประเมินโครงการ
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการดำเนินงานระบบ A = จากการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านนากลาง ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเตรียมพร้อมของคณะกรรมการสมาชิกผู้ก่อและผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยการศึกษาอบรม การดูงานที่หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จแล้วนำความรู้ที่นำมาบริหารงานกองทุนหมู่บ้านนากลาง ทำให้กองทุนนี้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2 ผลการดำเนินงานระบบ B = สมาชิกกองทุนฯ และกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน ได้มีการประชุมรวมกลุ่มตามกลุ่มอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดการรองรับสินค้าที่ตนผลิตขึ้นมา เพื่อที่จะสามารถนำเงินส่งกองทุนที่ตนเองกู้ยืมมาได้ ดังนั้น การพยายามหาทางแก้ไขปัญหาทางการตลาดของผู้

กู้เงินกองทุน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้กู้เงินมีความห่วงใยในกองทุนหมู่บ้านตนเอง จึงสมควรที่จะมองเห็นถึงอนาคตของกองทุนว่าจะดำเนินการไปด้วยดีและยั่งยืน

2. การอภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านกลาง

1.1 การเกิดกองทุน เกิดจากประชาชนในหมู่บ้าน ได้ช่วยให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน ซึ่งได้มีคณะกรรมการผ่านการคัดเลือก 12 ท่าน และคัดเลือกตามความรู้ความสามารถเพื่อการเหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่

1.2 ระบบการบริหารกองทุน มีการประชุมการคัดเลือกผู้กู้ทุกครั้ง โดยสมาชิกกองทุนสามารถออกความคิดเห็นได้อย่างเสรี

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ มาให้การอบรมเรื่องการประกอบอาชีพแก่สมาชิก ในส่วนนี้ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ เพิ่มเติม

1.4 การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างดียิ่ง ซึ่งดูได้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนจะให้ความร่วมมือกันอย่างดี ทำให้ศักยภาพความเข้มแข็งของชาวบ้านจะเห็นได้อย่างชัดเจน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก

2.1 ประสบการณ์ในการรวมกลุ่มกันทำงานของชาวบ้านมากขึ้น

2.2 มีอาชีพที่เกิดขึ้นมาใหม่หลายอาชีพ

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านลบ

3.1 ชาวบ้านที่กู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพ ถ้าไม่มีเงินส่งก็จะทำการผลิตผ่อนได้ยากกว่าเดิม

3.2 ถ้าการประชุมครั้งใดเกิดการโต้เถียงกัน ก็จะเกิดการขาดความสามัคคีได้ง่าย

3.3 การดำเนินชีวิตที่เป็นแบบง่าย ๆ ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป

4. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการที่ปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้พบว่ามี การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่กลุ่มผู้ ประกอบการด้านการเกษตร ปลูกข้าวโพดหวาน การแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเพื่อสร้าง ประสิทธิภาพ การบริหารกองทุนในการสร้างเครือข่ายต่อไป

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

5.1 ผลกระทบโดยตรง เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยอ้อม ทำให้การทำกิจกรรมร่วมกันของชาวบ้านมีมากขึ้น และ ทำให้ชาวบ้านที่ไปทำมาหากินต่างถิ่นได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิด

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุน

1.1 ระยะเวลาในการชำระเงินกู้ ควรมีการผ่อนชำระ เพื่อเงินจะได้มีการหมุนเวียน ในกองทุนได้มากกว่านี้

1.2 การให้กู้ต้องรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้เกิดองค์กรใหม่ ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้ กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการประชุมระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกทุกเดือน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินดอกเบี้ยจากการที่สมาชิกส่งเงินให้กองทุนแล้วนำ มาใช้ประโยชน์

2.1 ควรนำเงินดอกเบี้ยมาจัดเป็นศูนย์ฝึกอาชีพต่าง ๆ ให้ชาวบ้าน

2.2 ควรมีการจัดสรรเงินดอกเบี้ยมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้พิการ คนชรา ที่ไม่มีใคร

ดูแล

บรรณานุกรม

พัฒนา กิติอาษา. ชุมชน การพัฒนาชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. มป.ท. 2544
สมพันธ์ เตชะอธิก. "การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ". มติชนรายวัน 15 มกราคม
2545

สุริยา สมุทกุลปดี. ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
และการศึกษาสภาพ บริบท ศักยภาพและความต้องการของชุมชนโดยกระบวนการและวิธี
การทางมนุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนครราชสีมา : 2544

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งแ่บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544, พิมพ์ครั้งที่ 2 สหพัฒนการพิมพ์. กรุงเทพฯ : 2544.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี